

ROY TO BE
LOANED

Tabula tractatus Petri de Abano
de Remedis uenenorum.

De Prologo agitur in capitulo	I.
De diuisione uenenoꝝ	II.
De unoquoꝝ ueneno in spāli	III.
Modus scđm quem uenenū inter ficit	III.
De p̄custodia & cautela: ne aut ue nena propinentur: aut si propinata non noceant	V.
De signis & curis cuiuslibet singul laris ueneni, ppinati	VI.
Qui argentū uiuū sumpsit	VII.
Gypsum qui biberit	VIII.
De Scoria gris	IX.
De Scoria ferri	X.
Lapis magnetis	XI.
Lapis lazuli	XII.
Arsenicum sublimatum	xiii
Litargyrum	xiiii.

Surgeon Genl's Office
5745
Washington, D.C.

Cerusa	XV.
Calucechumenō. i. uiride gris	.xvi.
Plumbum uftum	xvii.
Azurum feu minium	xviii.
Realgar	xix.
Sucus citute	xx.
Sucus titimalorum	xxi.
Sucus cucumeris afinini	xxii.
Sucus usnee	xxiii.
Sucus aut radix bothormariē.	xxiiii.
Sucus coriandri	xxv.
Sucus mandragore	xxvi.
Sucus papaueris nigri	xxvii.
Opium	xxviii.
Sucus scamonee	xxix.
Apium rifu	xxx.
Sucus cherue	xxxi.
Sucus napelli	xxxii.
Sucus oleandri	xxxiii.
Sucus mezereon	xxxiiii.
Sucus ellebori	xxxv.

Alfessiré	xxxvi.
Sucus brionię	xxxvii.
Cornua spice	xxxviii.
Cornua oleandri	xxxix.
Cornua bedeguar	xl.
Anacardus	xli.
Nuces aut auellane	xlvi.
Malum castoreum	xlvi.
De malis fungis	xlviij.
De nuce uomica	xlv.
Coloquintida	xlvi.
Ficus pharaonis	xlvij.
Semina iusquiami	xlviii.
Grana cochonidii	xlviii.
Baccalauras rancidas	.l.
Catapucia	li.
semen urticę	lii.
semina papaueris nigri	liiij.
semen ellebori	liiij.
semen citute	lv.
semina humida coriandri	lvi.

Semen serpentarie	lvii.
Siquis morsus aut punctus fuerit ab aliquo animali uenenoso	lviii.
Quem momorderit uipera	lix.
De moribus scorpionū	lx.
De moribus arenarum	lxi.
De moribus rutele	lxii.
De moribus apum	lxiii.
De moribus animalū	lxiiii.
De morfu canis	lxv.
Qui cantarides biberit	lxvi.
Qui lac biberit	lxvii.
De affatura suffocata	lxviii.
De piscibus frigidis	lxix.
Cerebrum gatte	lxx.
Extremities caudę cerui	lxxi.
Sanguis bouinus	lxxii.
Sanguis buffonis	lxxiii.
Sanguis hominis colerici	lxxiiii.
Sanguis mēstruꝝ aut lepsi	lxxv.
De morfu hōis ieiuni	lxxvi.

De morſu ab ullo ſerpēte lxxvii.
Cui datū fuerit fel leopdi lxxviii.
Qui biberit ſalamandriā lxxix.
Lepus marino uel rana marīa .lxxx.
De morſu muris ſimeę gatte, lxxxī.
De deſcriptiōe be zaartice uirtutis
ad unūquodq; uenenū lxxxii.
Queſtio utrū tyriaca &c. lxxxiii.

Prologus Cap. I.

SANCTISSIMO In xpō p̄ri &
dño dño. N. diuina p̄uidē-
tia ſummo pontifici Pet̄ro
de Abano mīmus medicoꝝ cū deuo-
tione p̄ns ſcriptū tam ur̄ę petitōni
q̄ pro debiti ſolutōne afferre iuxta
poſſe obedire p̄pono ut Sanctitati
ur̄ę: tū ad p̄fectū corpis: tū ad ſcibi-
lia coaugenda tractatū utilē nō mi-
nus q̄ breuē de uenenis inſcribam.
Primo ſiquidē diuiſionē faciam de

uenenis. sūt. n. nobis magis nota q̄
cūq; per ptes diuidūt quoddā totū
Sec̄do unūquodq; diuisiōis m̄brū re
soluā hīc ad t̄minū singularē. Sic. n.
cuiusq; rei sc̄ia cōplet̄ a gnālissimis
ad spālissima descēdēdo. Tercio de
scribā modū sc̄dm quē uenenū mō
tificat & nocumtū iducit hūano me
dicīe corp̄i p̄ximatū. in nām noticia
curatōis ī arte medicīe uenāt. Quar
to sermonem faciā de p̄custodia &
cautela ne aut uenena p̄pinent̄: aut
si p̄pinata nō noceāt. p̄custoditiua
enī ars ē curatiuā excusans. Quīto
signa ponā & curas ad quodcūq; ue
nenū assumptū & ad eius nocumta
introduc̄ta. Sexto & ult̄io uirtutes
bezoarticas. i. a morte liberātes oc
cultā uirtute potius & diuīa q̄ cōple
xiōe uel nā ad qd̄q; uenenū descri
bam & cum hoc soluēs qōnes duas

4
difficiles ualde. quaz prima erit de
tiriaca magna utrz tiriaca sit alicui
uenēo bezoar uel medicīa. Et scda
erit uez uenenū aliqd possit ad cer
tum tēps taliter exhiberi q̄ ex eo
qs ad illud tēpus moriat̄ & nō añ.

De diuisione uenenoꝝ

Capitulum. II.

Quia uenenū oppositū est cibo
n̄ri corp̄is. Iō sicut cibus efficiē
ps n̄ri corp̄is & se totū assimilāt p̄ti
nutritę. uicē tenēs p̄tis dissolutę. ita
uenenū n̄m corpus seu p̄tē cui ap
proximauit ad sui p̄is uenenolā nām
totū trahit & ouertit: & deniq; assi
milat sibi ip̄m adeo ut sicut aīalia &
terra nascentia quorū natura cibos
cōuertit in spēm nutritorū a nobis
comesta in n̄m aliētū ouertunt &
spēm. Ita quecūq; corpora ueneno
sunt iūcta si comedāt a nobis tran/

seūtia faciūt n̄ra cōrpa in uenenū.
qm̄ oē agens p̄stantius est patiente
sic n̄ra substātia p̄ modū passiui trā
lit ad p̄ntiam ueneni: qđ se habet p̄
modū actiui ī uenēo. sicut palea sub
iecta igni transit ī ignē. Est. n. ignis
totus actiuus ad paleā. q̄re sapientef
medicoꝝ uenenū dixerūt esse de
genere rez̄ īterficiētū cōplexionē
& cōpositionē: & īterdum īducentiū
solōem cōtinuitatis: ita ut egritudines
q̄e ex uenenis accidūt sint de ge
neribꝫ cōibꝫ & nō p̄p̄riis. Diuidit̄
aut̄ uenenū tribꝫ mōis. Nā uno mō
cōsiderat̄ p̄ut fit diuisio generis in
spēs. & scđm hoc dixerūt Auicēna
& Auerrois: qđ uenenoꝝ aliud ē de
minera: aliud de uegetabilibꝫ: aliud
de aīalibꝫ. De minera qđem ē ut q̄
cūq̄ sub terra generata p̄niciōsam
h̄nt naturā ut argētū uiuū: & gīpsū

5
8
& es. et quidam lapides ut magnes
& lapis armenius non lotus: & plū/
bum uftum: & arsenicum: & realgar
et cerusa plumbi: et de multis aliis.
de quibus infra in speciali dicitur.
De uegetabilibus uero sunt quęcūq;
plantarū contrariiffimę sunt nature
cibali ut aptę natę non sunt ad nu/
triti speciem conuerti: sed potius
sunt prompta conuertere: ut ellebo
rus: et turbith nigrum: napellus et
gumi napelli: et fungi quidam: et
tubera: et uiduam faciens: & meze
reon: & oleander: et apium rilus: et
cetera. De animalibus autem uene/
nosa sunt omnia quorum natura lō
giffime distat ab humana complex
ione: aut opposita et inimica est spēi
qualia sunt serpentes et dracōes et
thiri: et uiperę: et lepus marinus: et
carnes astatę et statim suffocatę: et

pisces frigidi: et morticinę carnes:
& etiā putridę: & quę a fulgure sūt
p̄cussa & mortua: et quęcūq; sūt pa
tientia rabiem: et multa quę ifra in
sp̄ali dicent̄. Sc̄do mō considerat̄
uenenū relatū ad nos: et sc̄dm hoc
dixerūt Venenū aliud est assumptū
intra corpus: et aliud extra. Quod
uero est assumptum intus est de ge
nere potionū p̄niciosaꝝ datum sub
specie cibi uel potus uel medicine.
et hoc est qđ plurimū fit: a quo re
ges et p̄lati et ociosi cauere debēt.
Quod uero extra est dicūt reptiliū
morsus: sicut cū uisu: aut auditu: aut
gustu: aut tactu: aut odoratu sentiūt
uenenū. Visu qđē sicut uenēat basi
liscus. Auditu sicut uenēat serpens
qđā ī nubia q̄ ē corpulētīę duaz pal
maz: acutū h̄ns caput: uiridis ex̄ns
coloris q̄ regulus uocat̄. sibilā do. n.

6
aues & aīalia eū audientia iteremūt
Gustu quoq; sicut aspis surda que
spūto suo quos tāgit iterficūt: & tu-
rus quos mordet & uipera pemit.
Tactu uero sicut serpens quē miles
de quo Auicēna dicit interfecūt cū
lancea: & ex cōtractu lanceę manus
militis & totū corpus fuerūt morti-
ficata. & sicut piscis qdā q̄ stupefa-
ctor uocat: de quo Galienus dicit q̄
cum intrat rete piscatoris manus &
brachia stupefiūt in tm̄ q̄ insensibi-
les efficiūt. Odoratu uero sicut qui-
dā fungi p̄niciosi de q̄bo dicit rasis
q̄ cū p̄uellūt a terra & odorati iter-
ficiūt odorantē. Tercio mō cōsiderat
uenenū q̄ntū ad specificā dr̄am q̄
d̄r̄t sp̄s a specie, & sc̄dm hoc dixe-
runt om̄es medici & p̄h̄i nāles q̄ ue-
nenum aliud est quod facit opera-
tionem suam a qualitate sua siue a

complexione: & aliud qđ facit hoc
idē p̄ uirtutē fluētē a tota specie
quod medici formā specificā uocāt
quod nihil aliud ē nisi meritum qđ
unūquodq; opositū ex quatuor ele
mētis scđm maiorē & mīorē p̄por
tionē ip̄oz elem̄toꝝ in oposito for
tit & merēt h̄re ab ifluētib; stellis
fixis q̄ spēs iferioꝝ opositoꝝ respu
ciūt & p̄ut ip̄oz materie apte fluūt
iuxta illud Virtutes stellaz uehūt
iferius mediātib; lineis pirāidalibus
& rectis que in lūie ip̄az stellaz fir
māt q̄ lumē p̄ lineas diuersas uectū
de stellis deprimat uirtutes specificas
q̄s derelinqt ī opositis scđm q̄ opo
nētia meruerūt. et hoc ē quod rectē
Auicēna dicit in canone q̄ talis for
specifica aduēit reb; post primam
plexionē elem̄toꝝ ī oposito. Et q̄
ignoramo ī eternū q̄ntitates & pon

dera elem̄toꝝ ī op̄oſitis: ideo tales
 formas ſpecificas adueniētes iuxta
 meritū talis & talis p̄poſit̄oſis ī op̄o
 ſitis neceſſe ē ignorare: neq; de ip̄iſ
 plus ſcire poſſumus niſi q̄ntū p̄bet
 hōim exp̄ientia: & p̄pterea ī talib; o
 plus oferūt expti q̄ rōnales medici
 ſicut bñ ī p̄hemio methaph̄ice Ari
 ſtoteles dicit. Venenū ergo quod a
 q̄litate ſola facit op̄ationē uariatur
 ſcdm diuerſitatē q̄litatū. Nā aliud
 calidū: aliud frigidū: aliud ſiccū: ali
 ud hūidū. Calidū qdē duob; mōis
 īterficit q̄a aut calefaciēdo cōrodit
 īterio aſſumptū uſq; ad cor: & extra
 appoſitū uſq; ad medullā oſſis: & ſic
 īterficit ſoluēdo otinuū quale eſt le
 pus marinus. Aut calefaciēdo īflam
 mat: & ītus exteriūſq; ad cor: & ſic
 īterficit ſubam cordis ſupflue inflā
 mando: ſicut euforbiū & elleborus.

Frigidū uenenū similiter interficit
duobo mōis. s. aut stupefaciēdo pp
ter maximā eis frigiditatē usq; cor
reddat imobile: & hoc ē tale quale ē
opiū: aut opulando uias anhelitus &
claudēdo ita q; q̄si anbelare nō p̄nt
& usq; ad cor auferit ābelit9: & hoc
tale q̄le est plūbū ustū. Siccū uero
uenenū iterficit duobo mōis. s. aut
cōsumēdo hūidū sanguinē cordis et
q̄si in crustā ouertēdo: & hoc tale ē
quale ē calx nō exticta & colcotar
Aut sepando p̄tem a p̄te donec oīa
m̄bra usq; ad cor & in mīmas p̄tes
nō liq̄fiat sed soluēt: & hoc facit ta
le quale est realgar. Humidū uero
uenenū dicūt q̄dam nō iueniri: qm̄
nō ascendit hūiditas ad q̄rtū gradū
& quartus gradus uenenosā reddit
q̄litatē qm̄ corruptiuū ē & mortale
sed Galie. narrat de uno quē ī sōno

serpens qdā momordit & excitatus
 nō ualens surgere tractus p manū
 remāsit caro corrupta & putrefcā
 sup terrā & ossa denudata appuerūt
 un̄ ex putrefactōe occulta & facili
 carnis solōe pbat Galie. uenenū eē
 hūidū: ex hoc genere scdm aliquos
 argētum uiuū uideēt eē uenenū qd
 solū hūidū in q̄rto gradu eē fatent̄
 sed uenenū qd a tota specie soluē
 te uirtutē siue a tota substātia siue
 a forma specifica ē interficit nō q̄
 calidū neq̄ frigidū neq̄ siccū neq̄
 hūidum sed q̄ tale. q̄ oppositā hēt
 uirtutē ad uitam hōis & sanitatē &
 id uenenū ī q̄cūq̄ puitate sumptū
 ita etiā ut sensū intus fugiat īterfi
 cit multiplicādo sei p̄m qm̄ q̄cūq̄
 hūiditatem nr̄i corp̄is īuenit ip̄am
 statī ī uenenū ouertit & hoc uirtu
 te suę sp̄ei & tale est q̄le ē napellus.

as

De unoquoque ueneno in
speciali. Capitulum terciū.

Uenena minerę specialia & plā
tarum & animalū non nisi nota
& famosa dicemus: ne occulta nar/
rantes uirus in angues adiceremus
ob eam eius solam causam ut p̄uisa
minus ledant: aut nunq̄ ledant. hec
scribunt non ut alios ledere doceat/
mus. Mineralia igit̄ uenena quedā
sunt a natura: quedam ab arte p̄cu/
rata. A natura quidem que in uen/
tre terre generant̄ & horum unū ē
argentū uiuū: quod intus assumptū
q̄nq̄ interficat sua humiditate putre/
facere faciente humiditatem cordis
naturalem. q̄nq̄ autem interficat sua
frigiditate actuali congelante cor.
Cuius signū est q̄ quidam apoteca/
rius cum de nocte tpe magni estus

sitiret temptans inuenit ampulam
 plenam argento uiuo quod bibit
 & mane inuentus est mortuus et
 inuenientes argentum uiuū exire
 de ano: anotomifatus fuit & inuen-
 tus fuit sanguis circa cor coagula-
 tus et ipsum cor similiter. Inuene-
 runtq; in stomacho fere librā unā
 argenti uiui. Aliud est argentum
 uiuum : quod fit ab arte alchimie
 sublimatū in alludel: quod est uas
 alchimistarum. & istud est deterius
 & magis perniciosum q̄ naturale.
 quoniam minerale sepe per uen-
 trem secedit: uel sponte: uel cliste-
 ri. sed sublimatum assumptum in-
 terius corrodit intestina: & aposte-
 mat cor. & retinetur urina. et pro-
 hibetur eius exitus. & moritur. Ex-
 tinguitur etiam argentum uiuum
 cū forti admixtiōe saluę hominis

h'

donec dispareat. Quod si preceris
super ipsum aquam feruentem et
redierit ad primam dispositionem
non est extinctum: et hoc deteris
est q̄ purum uiuū: & minus malū
q̄ sublimatum. Secundum uenenū
quod est a natura minerę est gip-
sum: quod intus assumptum sua
frigiditate coagulat sanguinem &
inspissat spiritus: & inducit difficul-
tatem anhelitus: & deinde morit̄.
& hoc datum crudum in potu tri-
tum. coctum uero non est uenenū
sed medicina stiptica ualde. nascit̄
autem in uenis terre montose.
Terciū est es quod metallinam ha-
bet naturam: compositum ex argē-
to uiuo & adurente sulfure ad for-
mam tuberis deducēte: quod qui-
dem cum per fabros percutitur &
mallañ scorie que cadunt & date

in potu uenenant et uentrem forti
 ter soluere faciūt. & hoc medici uo
 cant tubel g̃ris. inde etiam uinum si
 reponat̃ in uase p̃neo aut cupri aut
 electri & bibat̃: uomere facit. Terci
 um est scoria ferri eruginosi: & ip̃a
 erugo: quę intus assumpta adberen
 do itestinis exiccat humiditates &
 corpus & senectam inducūt. .i. quan
 dam egritudinem quam medici ma
 rasmus uocant. Utunt̃ autem medi
 ci scoria ferri consolata in curatōne
 multaz egritudinū. Quartum est la
 pis magnetis: qui assumptus intus
 melancolicum & lunaticū & prestigi
 atum facit recipientem. Utuntur
 autem eo medici cōsolato cum aliis
 medicinis in curatione melancolię.
 Est autem lapis iste duaz specierū
 Vna est quę trahit ferrum uertens
 illud ad polum septētrionalem ubi

dicitur esse minera magnetis. Alia ē
que trahit carnes humanas uertēs
tractum uersq̄ polum meridianum
ubi dicitur esse minera ip̄ius. Hęc
aut trita & data in potu uulcera cō/
trahit & in globum reddit. Quintū
est lapis armenius qui rubeus est &
assumptus intus si non est lotus se/
cundū doctrinam medicoꝝ est ue/
nenū uomitiuū. & eo utunt̄ medici
in cura melancolicę passiōis. Sextū
est lapis stellatus: quem medici uo/
cant lasuli qui si non fuerit lotus da/
tusq̄ in potu subuertit stomachum
& dolorem intestinorum facit. quo
utuntur medici contra quartanam
Septimū est arsenicum siue auripi/
gmentum: quod est de specie gipsi
ut dicit albertus q̄ caliditate & sic/
citate sua & perniciosa natura uene/
nū est pessimū putrefaciēs & ualde

mortificatiuū. sed si sublimet scdm
alchimiam ī uase aludel est pessimū
uenenū intus assumptū. & si sepius
sublimet efficitur albissimū. & tāto
deterius efficit uenenū. Venena
uero quę per artem fiunt Litargiz
quod ex plumbo fit fuso in olla cū
testis ollę fractis: quod assumptum
intus facit intestinoꝝ stipticitatem
Sic & cerusa & calchucechumenon
quod quidem corrosiuum est & ue
nenum & mortale. Est & plumbum
ustum quod fit ex sulfure & auripi
gmento quod est uenenum opilans
& interficiens suffocando. Est & asu
rum quod fit ex lapide lazuli quod
est uenenū exiccatū. Est & realgar
quod ex sulfure & plumbo fit cor
rosiuū existens uenenū intus assum
ptum. Vegetabilium uero uenena
quędam sunt succus herbarū. quędā

uero semina ipsarum. Sucus qdem
cicutę. et sucus titimalorū. et sucus
cucumeris asinini. et sucus usneę. et
sucus bothormarien. et sucus cori/
andri. sucus mandragorę. et sucus
papaueris nigri : de quo opium fit.
et sucus corrigiölę lactantis : de quo
fit scamonea. et sucus apii risus. et
sucus ceruę. i. girasolis. et sucus na/
pelli et sucus oleandri. et sucus me/
zereon. et succo ellebori nigri. et su/
cul alfeşirę. i. uitis albe. et sucus bri/
omię i. cucurbite siluestris.

De fructibus uero sunt cornua ole/
andri. et cornua bedeguar. et ana/
cardi. et nuces. et auellane rancide.
et nux uomica. et cologntida. que
solitarie fiunt. nata in arbore sua et
ficus pharaonis. et poma mandra/
gorę. Semina uero sunt iusqamus
et cocognidii. et bacce lauri rācide

12.
et catapucie. et semen urticę. et se-
men papaueris nigri. et semen elle-
bori. et semen citute. & semen cori-
andri humidı. & semen serpentarie
que omnia comesta uel bibita aut
perimunt modis supradictis: aut in-
firmant corpus & alterant. De ani-
malibus uero sunt quedam de cere-
bris ipsorum. quedam de caudis. que-
dam de sanguine. quedam de salua
& sputo. quedam de fellibus. quedam
de toto corpore. In cerebro quidē
gattę uenenū est perniciosum faci-
ens hominem amentem. Similiter ī
cerebro uespertilionis. In cauda ue-
ro cerui uenenum est pessimū: pro-
pter quod uenatores extremitatem
caudę cerui quando uolunt ceruū
comedere abscindunt. Similiter in
cauda scorpionis & rutele & uespe

& apis & exanguinm animalium et
quorundam serpentum. In sanguine
uero sicut in sanguine bouis uete'
ris. & in sanguine buffōis & eius spu
to. et in sanguine hominis colerici
ruffi in furia positi. et in sanguine
menstruo. et in sanguine leprosi.

In sputo uero siue in salua hominis
ieiuni non ad hominem sed ad scor
pionem & serpentem. In sputo buf
fonis. & sputo & salua uiperę. que
cum coire uult cum pisce uenenū
deponit in littore sup lapidē quen
dam: deinde rediens suam colligit
uenenum. Et in salua et spuma ca
nis rabiosi. et in salua gattę. simeę.
et muris et hominis ieiuni facienti
um morsum.

De fellibus uero sicut est fel leopar

di quod est uenenum a forma spe/
cifica statim pariens,

De toto uero corpore sicut sunt cā
tarides. et salamandra. De quorum
omnium summa dictum est q̄ aut
a qualitate: aut a specie interficit p̄
dictum uenenum.

Ad sciendum scđm quem mo
dum uenenum interficit aut
nocet. Capitulum .III.

OMne namq; uenenum inq̄n
tum est uenenum oppositā
habet qualitatem corpori
nostro. Hęc autē oppositio magnū
dubiū facit quō & qua uia uenenu
ad cor hominis transitum patiatur.

Nam aut uenenum trahetur a cor
de sicut ferrum a magnete. aut ipm
transibit ad cor. aut utroq; modo:
corde scilicet attrahente & uenēo
currente. Quod si nullo p̄dictoꝝ
modorum erit asserere relinquetur
q̄ nullo modo uenenum ad cor tra
lire possit. et sic cessabit oppositio
uenēi ad ipsum cor. Quo posito di
cemus uenenum non esse perempti
uum cordis. cuius oppositum uidei
mus q̄ assumpto ueneno p̄nicio
ut napello: statim sincopis apparet:
que passio est cordis & tremor cor
dis & pulsus: defectus: & omnia ac
cidentia cordiacę passiois. Propter
quod sciendum est q̄ cor dum est
sanum sicut & cętera membra nihil
attrahit nisi sanguinē sibi consimilē
& spm̄ quoꝝ unū repōit in dextro

uētriculo cordis et alterum in fini-
 stro. Quando uero infirmum est tra-
 hit ad se qualitatem contrariam sui
 nocuenti: sicut quando est super
 calefactum attrahit ad se aerem fri-
 gidū. & hoc facit. et sanguinē frigi-
 dum per uirtutem naturalem attra-
 ctiuam sui similis dū ipm est in po-
 testate nature et per appetitū sen-
 sitiuū animalem quo unumquodq;
 membrorum lesū appetit deliciā
 & sentit conueniens & contrarium
 sui nocuenti. Venenū ergo ut cū
 in nullo pticipet cum complexiōe
 cordis: et natura ab ipō corde dum
 sanū est non trahitur: imo refugiet
 illud tanq̄ iimicum oppositum: qñ
 uero cor esset infirmū ex appetitu
 sensit: imo appeteret et traheret cō-
 trarium sup passionis. Et scđm istū
 modum uenenū ueneno curat. Nā

quando aliquis uenenum assumpsit
puta opium: quod īfrigidando cor
pus usq; ad cor: et deinde coagulan
do sanguinem corde ex quo mors
ītroducitur anteq̃ cor sensum amit
tat ex frigiditate opii sentiens no/
cumentum desiderat medicinā ca/
lidam. Et si detur castoreum quod
de se est in genere uenenorum ip̃m
castoreum cor trahet mediante ap/
petitu sensitiuo non ut uenenu op
positum substātię cordis sed ut op
positum qualitatis male introductę
per opium. Hęc aut ratio non plus
monstrat quando cor attrahit ad se
uenenum: nisi sic quodlibet mēbro/
rum īfirmum ad se trahat oppositā
quālitatem. Preterea dato q̃ cor q̃n
sensit nocūm̃tum uenēi frigidit̃ uiri
tute appetitus sensitui appetat me
dicinā calidam et ip̃am ad se trahat

adhuc stat questio quomō illud ue-
 nenū primū datum tranſiit ad cor
 Quare dicendum uidet̄ q̄ nullo mō
 cor ad ſe unq̄ uenenū trahit. quoni-
 am neq̄ in quantum ſimile eſt cordi.
 quia nullam ſimilitudinem cum ipſo
 habet. nec in quantum contrariū. qm̄
 cor nunq̄ fuit talis diſpoſitionis q̄
 uenenū eſſet oppoſitum illius. Nec
 potes inferre ex hoc nullam eſſe op-
 poſitionem inter cor & uenenū. qm̄
 licet cor uenenū non trahat. uene-
 nū etiam licet non currat. neq̄ etiā
 utroq̄ modo contingat. Eſt tamen
 dare alium modum quo directe ap-
 paret oppoſitio & pemptio manife-
 ſta. Nam uenenum quoniam acti-
 uum eſt a forma quam habet perni-
 cioſam & deſtructiuū cordis: quic-
 quid tangit in corpore humano: cō-
 uertit in illam ſpeciem uenenofam

et seipsum multiplicat inficiendo
hūiditates nostri corporis in uene-
nosam naturam qua multiplicata au-
getur uirtus ueneni. Nam dicit in
geometria q̄ geminata quantitas au-
gmentat uirtutē. Vnde ex modico
ueneno assumpto conuertente q̄
tangit ad suum simile auget uirtus
& multiplicatur: ita ut de facili per
modum continui corporis cuius ex-
trema se tangunt attigit parum in
quātitate uenenū ipsum cor quod
etiam tangit cōuenit ad uenenum
& ex eo tunc spiritus uitalis non ha-
bens debitum organum in quo resi-
deat: cedit formę ueneni: & egredi-
ens de corde dimittit cor & corp⁹
sine motu: Et hoc est mors. Cuius
signum est q̄ illud cadauer si come-
datur uenenum efficit comedenti.
Est tamen adhuc sciendū q̄ artarię

cordis & ip̄i uētriculi cordis motu
 dyastoles & sistoles .i. per modum
 naturalem attrahendi & expellendi
 quem h̄nt continuo quanto tempe
 uiuit animal: attrahunt ad se circun
 stantem spiritū: ita q̄ etiam artarię
 quę ad cutem terminant̄ per poros
 suos aerem exteriorem continentē
 nos attrahunt usq; ad cor: & per eaf
 dem cor exsufflando expellit calo
 res & fumos: ita q̄ si aer continens
 nos fuerit uenenosus & pestilētialis
 per ipsas artarias motu dilatiōis at
 tractus cor inficit: & in egritudies
 pestilēntiales contingūt non q̄ arta
 ria uel cor de sui natura uenenū tra
 bat: sed quia sub specie aeris & spi
 ritus attractus uenenosus uapor in
 gredit̄. Et secundum hoc dixerunt
 sapientes q̄ est uenenum dormire

8

seu degere sub arbore nucum & in
ortu caulium & sub umbra oleandri:
et balneari in aquis sub cuius ripis
oleander et arbores uenenose cres-
cunt. Narrat enim Galenus de quor-
dam qui se balneauit in balneo ca-
lefacto de lignis excisis de cauernis
serpentum: qui mortuus fuit ex ua-
pore lignorum cum quibus fuit bal-
neum calefactum infectum ueneni
Et Aristoteles in libro de propriet.
elementorum et planetarum dicit
quod tempore regis Philippi omnes mer-
catores transeuntes per quandam
uiam que ad ciuitatem applicabat
quando erant in parte illius uie in
qua duo montes: unus hic: & alter
hinc existebant statim moriebantur.
Et tunc Socrates pari fecit caueam ui-
tream in quam intras se illuc iussit portari

17
et respexit duos serpentes. unū in
uno monte & alium in reliquo exis-
tentes. qui a crem illius loci inficie-
bant: unde transeuntes morieban-
tur: Ruffus etiam dicit q̄ antiqui re-
ges fecerunt puellam nutiri na-
pello: ut per eius anhelitum et am-
plexum cum ea coeuntes morirēt
Similiter in sentinis nauū et in ca-
uernis profundis et in locis inhabi-
tatis. et in locis fetidis propter ae-
rem attractum habitantes uenenā-
tur. dicit namq̄ auicenna in capitu-
lo primo q̄ nulla res est magis ini-
mica caloris innati & cordis q̄ mag-
nus fetor a quo subito spiritus ui-
talis a corde recedit: et quāto com-
plexio cordis et materiae alicuius
hominis calidior fuerit et rarior tā-
to citius uenenum tam bibitum q̄
respiratum perimit et occidit: quo

17

niam calidum cor plus attrahit q̄
frigidū de anbelitu; et uelatiōes
sunt in artariis calidi cordis q̄ fri/
gidi ita q̄ uisquamus passerēs non
occidit propter stricturam uiarum
ad cor: Hominem autem sic quia
latiōes habent uias per quas faci
lior est transitus spiritus uenenati.
et quanto uenenum de sui com
plexione est calidius tanto deteri
us efficitur: dato in homine calidi
ori. quia utriusq̄ caliditas se iuuat
in unum effectum, sed exhibitum
in frigidiori natura suum tardat ef
fectum. Verumtamen tanta posset
esse caliditas naturalis q̄ etiam ue
nenum calidum superaret et repel
leret. et ipsius nocumentum probi
beret: aut mortem. et inde est q̄
multi homines uenenati uno cibo
et eadem quantitate in eadē cena

aliquis moritur. et aliquis euadit.
 et aliquis excorticatur uel infirma-
 tur: sicut ego quādoq; uidi in qua
 dā cena fuisse q̄tuor uenenatos co-
 medentes singuli ferculum uene-
 natum quorum unus fuit mortuus
 statim. alius euasit omnino. reliqui
 duo infirmati fuerunt ad mortem
 qui uero euasit animosus erat et
 calidi cordis: qui uero mortuus fu-
 it minus calide complexionis. qui
 uero infirmati fuerunt calidiores
 erant natura q̄ ille qui migravit. &
 minus q̄ qui euasit. hoc autem nō
 alter esse potest. nisi quia calor na-
 turalis qui mouet ad formam uite
 resistit in quantum potest calori ac-
 cidentali tam febrili q̄ calidi uene-
 ni q̄ etiam calori aeris pestilentiali
 et calori exitus. et dieꝝ caniculari

um qui omnes calores mouent ad
interitionem et dissolutionem com
positoꝝ. unde auicenna dixit in ca
pitulo primo q̄ nihil est quod resis
tat malis qualitatibus et calori fe
brili plus q̄ calor innatus adeo q̄
etiam uenenis calidis repugnat.
non complexionaliter sed formali
ter. quia calor naturalis informato
est regulatus ab anima nostra que
mouet ad uitam mediante calore
naturali tanq̄ suo instrumento. et
ideo dicitur q̄ omne opus nature
est opus intelligentie id regentis.
unde signanter natura dicitur de
calore tam a philosophis q̄ a medi
cis cū dicunt calor naturalis et nō
frigiditas naturalis: et p̄portiona
ut dicit dorachus astrologus ad
alcothodeū. i. ad constellationē et

locum celi qui dicitur dator uite.
 Venenū uero frigidum datū in cō
 plexione hominis frigidi frigidita
 te utriusq; citius perimit q̄ datum
 in cōplexione calidiori. sed si uene
 num fuerit de illis que a tota spe/
 cie interimunt ut est napellus et
 eius gumi et fel leopardi et tirus :
 tunc cōplexio bibētis uenenū nihil
 impedit uel ofert nisi pro tanto q̄
 in calido homine uie sunt latiores.
 ad transitum. in frigido strictiores.

Cap. quintum.

De precustodia et cautela ne aut
 uenena propinentur aut propina/
 ta non noceant.

Oportet suspicātem aut timen
 tem uenenosam potionē. uel
 cibum ut utat̄ regimie duplici. Pri
 mum est defensio cū cautela: Secū
 dum ē destructio assumpti ueneni

cū uirtute .defensio uero cum cau-
tela est ut ante comestionē sue mē-
se corā suis ferculis & potibus sint
res discernētes et significantes fo-
re uenenū si fuerit. et hoc unū est
sicut cornua serpentis que sudant
in aduentu scilicet napelli et tyri.
et fellis leopardi. et nō in alioꝝ ue-
nenis. Et aliud q̄ est lapis quidam
noīe prassius qui est matrix et pal-
latiū smaragdi. quia in ipso inuenit̄
Est aut̄ uiridis habens uiriditatem
spissā sicut prassiū. et inuenitur
aliquando cū rubeis guttis. et ali-
qñ cum albis: expertum est q̄ p̄ser-
uat reges a uenenis. nā si lapis ille
sit in mensa in qua uenenū ponit̄:
ad presentia ueneni nitorem statim
emittit. et ipso ablato niter reueit̄.
De hoc lapide dicitur in epistola es-
culapii philosophi ad octauium q̄

ipsum timet uenena et prelia. undē
 et alexander macedo in preliis se/
 pe habebat. Cūq; de india reuerte
 retur se lauans in eufrate deposito
 cingulo in quo lapis erat suspēsus.
 serpēs quidam illū morſu abſcidit.
 uomuitq; illū in eufratē. et de hoc
 aristotilē dicūt mentionem feciſſe
 in libro de natura serpentū. aliud
 est etiā quod scriptū est in libro re/
 gum. Persarū q; si sculpere feceris
 in lapide ematitū uirū genuflexū
 cinctū serpente cuius caput tene/
 at dextera manus et caudā sinistra
 posuerisq; lapidem hunc in aureo
 annulo. et sub lapide posueris radi/
 cem serpentarię tritam. portauē/
 risq; hunc annulum ab omni uene/
 no preseruat. quod quidē ego quā/
 doq; preparari feci. et ad predictū

usum seruari: Caueant etiam qui
ne uasa quibus ipsorum uinum de/
fertur uel tenetur sicut discopla
in celariis uini. nec uinum discoo/
pertum: quia naturaliter omne ani/
mal uenenosum lambit uinum et
uasa uini: et quandoque in eis suffoca/
ta sunt inuenta. Caueant etiam fer/
cula et potus et confectiones sa/
pores habentia dulcissimos. quia
in istis consueuerunt celare uene/
num. Smaragdus etiam optima
quam si buffo intuetur expertum
est quod ipsius oculi crepitant ad pre/
sentiam ipsius si teneatur in mensa
uenena debilitat. si in ore tenea/
tur. uenenum uirtutem inficiendi
dimittit. et si de trita in potu post
uenenum potissime a morte liberat:
et sit eius quantitas scrup. ii. quod

ego quandoq; expertus sum. et A/
 uenzoar hoc inuenit. ut in libro
 translatO pape Bonifacio scriptum
 est. Comedat etiam ante omnem
 cibum castaneas cum ficis siccis.
 aut rutam cum auelanis et nuces
 uirides cum ruta. aut siccas nuces
 cum ficis siccis. aut calamentum
 recens uel siccum in fritellis. aut
 radicem dictami turtam et cum ui
 no potatam. precauet etiam ab om
 ni ueneno bibisse ieiunum. ciatum
 uini puri optimi in quo tempore
 musti in una mensura duo serpen
 tes uiui fuerit suffocati. p̄seruat eti
 am qd̄ est expertū ut omni mane
 accipiat dragmas duas de tiriaca.
 que dicitur de terra sigillata. fit au
 tem sic. recipe baccharū lauri drag
 mas quatuor. terre sigillate drag.

Nota.

unam. terantur et cum melle dis-
pumato lib. i. conficiatur et repo-
natur in uase uitri. et sumatur ex
ea inuicem drag. due: Destructio
uero assumpti ueneni fit ita: Nam
si scitū fuerit de specie ueneni tūc
destruitur per medicinam propria
tam illi ueneno que bezoar uoca-
tur: et de hoc ego singulare faci-
am infra capitulum ad cognoscen-
dum unumquodq; uenenum per
signa propria. et ibi docebo uirtu-
tes bezoarticas. Si uero ignoratū
fuerit uenenum: aut medicus fue-
rit absens. et dubitatum fuerit de
ueneno cuiuscumq; fuerit speciei:
tunc statim butirum et aqua cali-
da simul dissoluta bibatur et coga-
tur euomere: et post uomitū cum

butiro iterum uomere cogatur cū
 aqua melle: et mundificato stomar
 cho statim tiriaca magna exhibea
 tur cum decoctione uini: in quo
 bulite sunt radices dictami. et sit
 tiriaca drag duo. et uinum uncie .
 due et non comedat usq; ad septē
 horas et tunc nutriatur rebus uen
 tosis cum ficis et uuis passis et aue
 lanis. et iure galline pinguissime:
 uel agni annalis uel edi: quod si in
 intestinis ardor uel dolor sentitur
 clistere iniciatur factum cum aqua
 mellis: dissoluta cum adipe anatis
 uel galline: et proiecto clisteri itez
 differicetur cum lacte ouino calido
 quo pieto cibet iure supradicto.
 si uero adhuc morsus uel dolor in
 stomaco uel intestis remāserit tūc
 lactuca super uulnere applicetur

modicum balsami dissoluti in lac-
te circa unum ciatū detur in potu
Hec enim liberant uenenatos si
cito adhibeantur que dicta sunt.
Si uero morsus aut gladius fuerit
uenenatus. statim supra morsum
aut supra uulnus gallina uiua euis-
cerata supponatur et reitetur ui-
ua. aut ore alicuius schlaui uel ser-
ui sugatur locus. et os serui ablu-
tur sepe cum uino in quo dicta
mus fuerit coctus. deinde tiriaca
magna loco supponatur. et cum ti-
riaca fuerit exsiccata iterum alia
recens ponatur. donec locus non
plus tiriacam desiccet. Si uero lo-
cus morsus: siue uulnus uenena-
tum fuerit siccus: tunc tiriaca
non apponatur. sed loco tiriace
lactucella super uulnere alligetur.

et innouetur totiens quoad locus fuerit humectatus: et tunc sanitas erit introducta. quantum enim triaca exsiccat. tantum et lactucella humectat amplius. intelligat ues tre reuerentia sanctitatis q̄ septē sunt herbe. quarum cuiuslibet natura uniuersalis cuius interest speciem cuiuslibet plante singulari et specifica uirtute dotata non a complexione elemētari. quia calida uel quia frigida: uel quia sicca uel quia humida. sed quia talis et a natura: uel mediante stella sic dotata donauit uirtutem liberandi a ueneno sis cibus et potibus et letali ueneno ex uulnere siue morfu. Prima

*hipyroy
sini
pforata.*

tu troianoꝝ dicitur iuenisse. ut ait
plinius. Secunda est uincetoxicum
Tercia Enula quarta rasanus. quin
ta dictamus. Sexta aristologia lon
ga et rotunda. Septima lactucella
quarum unamquamqꝫ dicitur equi
pollere tiriace: ita ut uulneribus ue
nenosis succus alicuius predictaz
datus in potu. uulnera ueneno in
fecta purget et saluet. et per istum
modum omnes antiqui talia cura
bant uulnera antequam tiriace ha
berent notitiam: Morsus uero ab a
nimalibus uenenosis curat quel
bet predictaz tiriaca et morso lo
co supposita. Venena uero bibita
curat puluis factus ex qualibet p
dictarum. et datus in potu cum ui
no: uel aqꝫ mellita. Dicit p̄terea Au
cenna qꝫ stercoꝝ galli bibitū cū aqꝫ

statim per vomitum omnem uenenum educit:
 Et lac asine comestum prohibet uir-
 tutem profundari neni. ita quod in
 quo prandio uel cena asine lac fue-
 rit bibitum uel comestum nullum
 preter napellum possit nocere ue-
 nenum. Tiriaca autem omni uene-
 no complexionali et specifico et
 napello directo opponitur et con-
 trariatur secundum totam specie[m].
 id est secundum bonam permixtio-
 nem medicinae que intrant confec-
 tione artificiali tyriace qua resul-
 tat quoddam diuinum et formale
 destructiuum omnis ueneni: ut in-
 fra in speciali dicetur. detur autem
 de ipsa unta due uel tres tribus di-
 ebus continuis. quia toxicum re-
 soluit. et sudorem prouocando li-
 berat. Terra etiam sigillata aut in co-
 mestione aut post comestione[m] bibita

uel comesta hanc habet proprieta
tem: q̄ si uenenum inueniat in sto
macho ipsum per uomitum expel
lit. Si uero post eam uenenum ex
hibeatur nunq̄ permittit per cor
pus perambulare ita ut deniq̄ cor
defendat. et eius humiditates cul
todiat. quare reges et principes de
partibus orientalibus et meridiona
libus ubi scilicet exhibendi uene
na clandestine ut omnes moriant̄
hec pernicies nephandissima peti
tur. accepit originem et inualuit
cottidie usq̄ nunc semper in suis
cenis et prandis terram comedūt
figillatam: et ideo sigillo regum ta
lis terra sigillabatur. inde terra sigi
lata est uocata. nūc aut̄ perit fides
sigilloꝝ. quoniam tam in legalis q̄
elegans ad nos sigillata portatur.
et est sciendum q̄ Ras. et ipsa exi

perientia hoc testatur. Dicitur in li-
 bro diuisionum q̄ ad uenenum na-
 pelli parum tiriaca aut nihil pro-
 desse uidetur . qua propter ad ali-
 ud remedium prorsus est confugi-
 endum . et non tam in pauco tem-
 poris spacio in quo necesse est na-
 pelli uirtutem ne ad cor transeat
 impedire contempnere artem me-
 dicine in specie tiriace quod est
 quia si non citissime impediatur
 moritur homo in uno die uel in tri-
 bus . sed de hoc infra dicetur ubi
 singulares medicinas ad singulare
 uenenum inducam:

Cap. vi.

De signis et curis cutuslibet
 singularis ueneni propinati
 et primo de argento uiuo.

Capitulum vii.

Ille qui argentū uiuū sumpserit. dolorem patietur intestinorum et laterum aut grauedinem: et ad ultimum perducit ad epilepsiam uel ad apoplexiā. et tūc cadit & interficit quod si fuerit extinctum uel sublimatum corrosio, nem facit intestinorum. et morsuram et fit grauedo lingue et stomachi: et apostematatur cor et moritur. et eius cura est clistere cū adipe anatis uel butiro. et deinde reiteretur cum aqua mellis. et si fuerit creditum q̄ fuerit extinctum uel sublimatum uomitus prouocetur. et hoc statim antequam ad intestina descendat. quoniam tunc penitus intestina excoariet. et sanguinem exire faceret. et tenasmon induceret: Tunc enim cum

cum clisteribus solum esset inten/
dere. et expedita argēti euacuatōe
erit attendendum ad accidētia de
relicta que tria esse consueuerunt.

Vnum mala complexio humida et
frigida in intestinis. Secundum est
debilitas cordis et tremor. Tertiū
uulnera in stomacho uel intestinis.

Et primo opponemus nos cum re
bus confortatiuis stipticis calidis
et de siccantibus. dabimus ergo
tunc mirram et castoreum decoc/
tam in uino. et saluiam & rutam tri
tam. et cum aqua in qua nuces ci
pressi sunt bulite potui propinabi
mus: et ad secundum opponemus
nos cū exhibitōe diamargaricō et
diamusci amari. et tercio oppone
mo cū medicis sigillātibz uulnera
assūptis p̄ clistere si fuerūt uulnera
ī testis ī potu si fuerit in stomacho

et hōz summa erit trisera minor
aut unum rubeum in quo miraba
lani cocti fuerunt. et si urina fuerit
retenta ex potu argenti uiui tunc
ponemus eum in balneo aque calu
de. et postea supponemus uestice
spongiam infusam in decoctōne iu
niperi et seminis apii pluribus uici
bus et dabimus in potu uinū puz
optimū in quo bulita fuerit radix
ciperi et ungemus mentulā et tes
ticulos cum oleo rutacio et iunipe
ro. et eius bezoar est costos. z cet.

De gipso cap. viii.

Ille cui datum fuerit in po
tu gipsum habebit difficul
tatem anhelitus: et frigiditatem in
stomacho: et stipticitatem uentris
et labia alba ut mortificata. et eius
cura erit ut bibat aquam calidam
butiro et euomat. dein bibat itez

aquam calidam cum melle: et euo-
mat. et postea detur sibi in potu
metridatum dragme due cum op-
timo uino. et si stipticus remanlit
clistericetur cum adipe anatis. et
ungatur uenter cum oleo de cerua
et eius bezoar est stercus muris
tritum et hibitum. et detur ex eo
cum uino dragma una.

De scoria eris. Capit. ix.

Ille cui data fuerit in potu
scoria eris multum asellabit
aut uomet. et cum dolore
et punctione in intestinis et stoma-
cho: et eius cura erit balneum in
quo bulita sint capita hircorū. uel
limace et dare in potu succū mēte
et ungere stomacū et uētrē cū o-
leo rosato calido. et eius besoar est
fucus accori bibat drag. ii. cū uino

De scoria ferri. Capit. x.

Ille cui data fuerit scoria ferri
aut eius erugo exicca^t cotti
die et ueter adheret renibus et ma/
rasmu^m patit. et eius cura est humec/
tare totu^m corpus cu^m balneis iⁿ quibus
testudines sint bulite. et clisterise^t
ueter cu^m decoctioe pedu^m edo^z aut
cu^m aqua^m maluaufici et comedet^r buti^z
reces et iura pingua. et eius besoar
est lapis magnetis tritus et datus in
pillulis cu^m tantu^m de de luco mercu/
rialis et blitis in modu^m pillulaz^z et
sit dosis magnetis iⁿ uice drag^m.i.

De lapide magnetis. Capit. xi.

Ille cui datus fuerit lapis magi/
netis non solatus efficit luna/
ticus et melancolicus aut heroicus.
et eius cura est ut det^r iⁿ potu limatura
auri et fragm^{en}ta smaragdi simulata
s. cu^m uino et clisterise^t cu^m lacte oui
no et oleo de amigdalibus dulcibus et

ē besoar eius smaragdus trita et da
ta ī potu tribus vicibus ī ix. diebus

De lapide lazuli. Capit. xii.

Ille cui datū fuerit ī potu lapis
lazuli nō lotū patiet subuersio
nē stomaci et tristitiā et solitudi
nē et eius cura ē bibere lac recens
mulctū a sine oī mane usq; ad dies.
vii. et comedē auiculas assatas ī spe
to et eius besoar est carabe tritū.
scrup. ii. et datū in potu cū uino.

De arsenico sublimato. cap. xiii.

Ille cui datū fuerit arsenicum
sublimatū patiet excoꝛiatōnē
ītestinoꝝ et stomachi et arsurā et
dolores mordicatiuos et sitī et lig
uā hēbit exiccatā et expueꝛ nō po
terit et demū sincopī patiet et eis
cura ē ut bibat butiꝛ cū aq̃ calida ī
q̃ seīa rapī sint cocta et euomat et
clisteriet et deīde cū oleo d' amig

dalis dulcibus omni die bis et ci/
betur iure galline pinguissime. et
eius besoar est cristallus trita sub/
tiliter et data in potu drag. i. cum
oleo amigdalidis dulcibus et si nō fu
erit sublimatum erunt accidētia re
missiora et cura eadem.

De litargiro. Capit. xiii.

Lile cui litargiz datum fuerit
in potu nō poterit digere et
p uōitū emittet q̄siueuerat p sece
ssū et eius cura ē cura colice p cli/
ste r̄ iiectū fcm̄ ex aq̄ mellis et adi
pe gallie uel anatis et dare ī potu o
leū amigdalaz dulciū et comedē r̄ fi
cus siccas ante cibum et unger̄ sto
machum cum succo apii et uentrē
cum butiro et eius besoar ē semē
cherue tritum et datum in potu
dragmas duas.

De Cerusa. Capit. xv.

Ill. cui data fuerit cerusa ī potu
 patiet uomitū albū ut cerusa &
 dētes nigros & dolorē uētris graua
 tiuū: & egeret sanguinē: & hēbit te
 nasmū & eius cura erit uōitus puor
 catus cū aq̄ in q̄ seīn ra q̄ & atripli
 cis sit bulita. et dein clisterizare uē
 trē et cū brodio caulū coctoꝝ et
 oleo sine sale et dare in potu metri
 datū aut tiriacā cum optio uino. Et
 eius bezor̄ est potus uini albiſſimi
 puri p̄pe ībriationē.

De calcechumenō. i. uiride
 gris. Capitulum .XVI.

Ille cui calcechumenō. i. uiride
 gris datū fuerit in potu oblatio
 nē et suffocationē pulmōis et anhe
 litus hēbit et q̄si n̄ poterit respirā
 et patiet solōem otinuitatis in īteri
 oribz et uulnera et ulcera in ītestis
 et pūctiōes corrosiuas. et eius cura

erit statī cū uōitu pcurato cū buti
ro et aq̄ calida et sēpe reiterato. et
deīn iucere clistere fcm̄ cū lacte ali
nō et oleo de āigdalis dulcibus et
deīn dare in potu de terra sigillata
drag. i. cū uōo albo. & deīn si n̄ ofert
fiat balneū ī tina ubi sit oleū oliuaz
ī tāta q̄titate q̄ n̄ attrigat ad stōacū
& eius besoar ē corallus rubeus tri
tus & datus ī potu cū uino drag. ii.

De plūbo usto ca. xvii.

Qui dat plūbū ustū nō pōt loqui
& morit̄ suffocatus: & uox eius
n̄ audit̄ nisi sicut plūbū: & eis labia
& lingua plūbīa sunt. & eius cura ē
dare tiracā magnā drag. ii. oī die ul
q̄ ad. v. dies cū aq̄ mellis: & iduere
pelles uulpīas uel ouīas nouas: et in
traf̄ uentrē mulę uel asinę calidę: &
reiterare ī troitū sēpe. & eius besoar
sūt grana citroz̄ mūdāta & trita &

dati in potu cum uino cocto dulci
drag u.

De asuro minio aut zena
brio. Capitulu. xviii.

QVi dat asurū aut miniū aut zēa
briū patiet uōitū et ueneris sti
plicitatē & ī uōitu discernet p co
lorē unūquodq; ipoz. & cura oīm p
dcōz ē eadē. det ergo ī potu butyza
cū aq̄ calida in q̄ seia rapi sūt bulita.
& euōat post uōitū spōtaneū. dein
clisteriscē cū aq̄ mellis & oleo. & et
us besoar ē spopiū qd̄ fit de ebore
abusto datū ī potu cū uīo drag. ii.

De realgare Cap. xix.

QVi dat realgar in potu patiet si
tim & exestuationē et exiccati
onē et asumptōem hūiditatis ita q̄
nisi et succurrat. aut morit aut pal

ticus et contractus remanebit. Ego uidi & curauit iuuenē cui datū fuit cū epate porci affato realgar tritum & equalit mortē ab eo et remāsit circa omnes iuncturas quali īmobilis ex nimia siccitate. et eius cura est vomitus cum butiro et aqua calida sepe iteratus et clisteria cū lacte alinino iterata et clare ī mane in potu omī die uncias .v. de lacte alinino: et cibare eum biconibus pinguibus et ungere totum corpus ex oleo de amigdalibus dulcibus et sedare sitim ipsius cum iuleb. Et eius besoar est oleum de nucellis pini datū in potu statim uel in prima die unci. iiii.

De Cituta Cap. xx.

Ille cui datus fuerit in potu succus citutę stuporem et sensum perdet. Ex eo Socrates ab Atheni

ensibus fuit iteremptus. Et eius cura est in potu sumere tiriaca dra. ii. distempatam cum decoctione diptami. Et eius besoar est gentiana trita et data in potu drag. ii. cu uino.

De succo titimaloꝝ ca. xxi.

Ille cui datus fuerit succus titimaloꝝ patietur fluxum uestris et uomitum et accidentia colericę passiois. Et eius cura erit tiriaca magna cum uino in quo diptamus fuerit bullitus Et eius besoar est muria trita et potata cum uino drag. i.

De succo cucumeris

Ille cui datus fuerit in potu succus cucumeris asinini patietur excoꝛiatione in gutture & solõem uestris & dolore intestioꝝ et eius cura e tiriaca magna cu decoctioe baccay lauri et melle drag. ii. Et eius besoar e

sucus mentę uncia una.

De succo usneę.ca.xxiii.

Ille cui succus usneę datus fuerit
patiet̄ decursū hūditatū sup/
fluaꝝ ad os et guttur ita ut strāgu
lari uideat̄. ppter qđ hęc herba strā
gulatrix ab Ipocrate lupi uocatur.
strāgulat. n. lupos ip̄am comedētes
Et eius cura ē sumere ī potu de ter
ra sigillata statī. drag. ii. cū aq̄ calida
et euomere. & dein post illud accipe
de tiriaca. z. ii. cū uīo decoctōis gē
tiang. eius besoar ē aristologia lōga

De radice botormarien.

Cap. xxiiii.

Qui dat̄ in potu succus aut radix
bothormarien patiet̄ strangula
tōem et q̄si suffocatōem. ppter qđ

uocat̃ panis porcor̃. et eius cura est
 bacce lauri trite dra. ii. date i potu
 et eius besoar e pip albu tritu. z. ii.

De succo coriandri ca. xxv.

Qui succus coriandri dat̃ patiet̃ q̃si
 destructione intellectus ac sicut
 ebrius uideat̃ & tade morit̃ stupide
 & eius cura e tiraca magna. z. ii. cu
 optio uio. & eius besoar e herba q̃
 dr̃ uincetoxicu data i potu. z. ii.

De succo maderagore. ca. xxvi.

Qui dat̃ i potu succus maderagore
 aut poma eius aut radix eius ru
 bore in facie & oculis & stupore in
 mente & m̃tis alienationem & amentia
 & somnu pfundu patiet̃ et eius cu
 ra erit sumere i potu statim tiracam
 magna distpatā cu optio uio et tar
 dare comestionem per diem unam
 et bibere optimum uinu purum: et
 odorare acetu forte. Et eius besoar

ē radix rafani comesta omī die usq̄
ad tres dies cū pane et sale.

De succo papaueris nigri ca xxvii.

Qui dat succus papaueris nigri parit
et stuporē mētis: dormitatioem et
hebetiā ut illi q̄ oleū cōcedūt. et eoz
cura ē bibere tiriacā magnā et cya
castoreū et oppopirā aut ofectionē
de anacardis dragmas duas cū uīo
Et eius besoar est alliū crudum.

De Opio Cap. xxviii.

Qui dat opiu in potu si cogat̄ uo
meū apparebit odor opii i uōitu
et erit ebes et piger et dormitans
abiq̄ sensu et nō intelligēs neq̄ lē
tiēs. et si nō succurrat̄ ei moriet̄. Et
eius cura ē altissimū uinū et fricare
extrēa cū nitro et sapone et puoca
re sternutationē cū pipe itromisso
in nares. et eius besoar est castoreū
tritū et datū i potu cū uīo drag: ii.

De succo Scamonee: Cap. xxix.

Ille cui succus scamonee datus fuerit in potu patietur cordis defectum et sincopam et sitim. et extuacionem et dissenteriam. et febre. et eius cura est potum aquam ordeii sepe et ingredi balneum aque tepide. deinde post illud bibere sirupum rosarum et buglossarum tota die et provocare somnum et odorare nenufar. et rosas et mirtum et cibari cum cibo factum cum sumach. uel uerbenis et emplastrum uentrem et stomachum. cum pulpis citoniorum. et eius besoar est erba que uocatur ribes et eius succus.

De apio risu. Capit. xxx.

Ille cui datum fuerit in potu apium risu facit hominem extra mentem et continue ridet. propter hoc uocatur apium risu.

et eius cura ē puocār somnū cū po-
tu boni uini inebriātis et eius beso-
ar est succus melisse cū aceto da-
tus in potu.

De succo Cherue. Capit xxxi.

Ille cui succus Cherue datus fue-
rit ī potu patiet̄ uomitū otinu-
um et dolorē uētris et eius cura e-
rit tiriaca magna data ī potu drag-
me due. cum uino optio calido et
eius bezoar est ypericon.

De succo Napelli. Capit xxxii.

Ille cui succus napelli siue eius fru-
ctus siue eius subā datus fueit
ī spatio unius diei aut triū morit̄. et
patit̄ añ hoc sincopi et defectū cō-
dis et denigrationē et defuscatio-
nē paulatine oīm mēbroꝝ. et dein-
de tumet totū corpus et oculi eius
fora s̄pminēt. et linguā in ore cōti-
tinere non potest. Succurratur

ergo instati dando terrā sigillatam
 distpatā cū butiro et aquā et euo
 mat et statim exhibeat smaragdus
 optiā trita.drag ii. cū uino et sup
 cor ponat sircū tictū ī grana ifusū
 ī suco buglosse et aq̄ rosata et rei
 tereēt & deide serui sugāt cū ore ex
 tremitates corpis sed ipi morietur
 nisi acceperit de smaragdo et eius
 besoar ē mus q̄ nascit ī radice na/
 pelli. exiccat et datur ex eo ī potu
 drag.duas. Capit. xxxiii

De suco oleandri.

Ille cui succus oleandri et eius
 cornua uel eius cortex data fu
 erit ī potu patiet sincopi et tribu
 lationē cordis et anxietatē. et eius
 cura ē sumerē diacastoreū datū ī po
 tu dra.ii. et eius besoar ē granū iu/
 niperi tritum in quātitate dragma
 rum duarum cum uino.

d 8
 34

De succo mesereon. Cap. xxxiiii.

Ille cui succus mesereon datus fuerit in potu patietur fluxum uentris et sitim et anxietatem et excoriationem intestinorum: et eius cura erit syrupus rosatus cum aqua ordeï. et odorare fructus frigidos et odoriferos. et eius bezoar est organum assatum et bibitum.

Capitulum xxxv.

De succo ellebori.

Ille cui succus ellebori datus fuerit. aut radix eius. patietur strangulationem gutturis: et prefationem: et fortassis suffocatur subito. et ideo uocatur strangulator carnis. et eius cura est sumere in potu statim aquam mellis et quiescere in loco seperato: et deinde detur bezoar eius. qđ ē flos nenufariis siccus et tritus dra. ii.

De Alfesira. Capit. xxxvi.

Ille cui alfesira data fuerit pa-
cietur excoriationē uētris et
uomitū. eius cura erit dare in potu
aquam mellis. deinde tribuere cito-
niū assatum. et eius bezoar est ana-
gallus.

De succo Brionie. Capit. xxxvii.

Ille cui succus Brionie datus
fuerit. patieēt scotomiā et sto-
liditatem. et angustia spūs. et eius
cura erit tyriaca dragmaz. ii. cum
uino decoctionis enule et eius be-
zoar est piper.

De cornibus spice. capi. lxxxviii.

Ille cui cornua spice data fu-
erūt. patieēt tortionē uentris
et nauseam. et eius cura est tyriaca

e'

dragme due cum decoctione uini
in quo diptamus sit bulitus.

De cornuis oleandri.

Capitulum .xxxix.

Ille cui data fuerit cornua o/
liandri aut qui comederit as/
saturam in uerū exciso ex oliandro
aut qui dormierit sub umbra olean/
dri aut qui biberit aquā flumīs sub
cuius ripis crescit oleander cuius
copia est in insula sardinie et ego ex/
pertus sum illud et uidi. patietur ex/
tuationē et amentiam et rugitum
uentris et si balneū fuerit calefac/
tum ex oleandro balneatus sinco/
pim patietur in balneo. et eius cu/
ra et bezoar dicta sunt supra in ca/
pitulo de succo oleandri.

De cornibus bedeguar. Cap. xl.

Ille cui in potu data fuerit cō/
nua bedeguar. patietur difficul

tatē trāsglutiēdi. et eius cura est lā
bere oleum de amigdalīs dulcibus
et ipius bezoar sunt mora celsi.

De Anacardis. capit. xli.

Ille qui assumpserit anacar/
dos paciēt incēsiōnē in g ut/
ture uehemētem. et qñq; inflabiū
et acutam faciet egritudinē et mē
tis alienationē et eius cura ē cū re
bus unctuosīs sicut oleo amigdalī
no lissamino et butiro et lacte et iu
ribus gallinaz. et si dolorē hēbit in
ītestinis tūt ueniēs est balneū et
si inducūt febrē acutā tūc est cōue
niens uti attenuāte dieta et frigi/
da et huīda. Et si fuerit mētis alier
natio puocetur somnus cū semine
lactuce et papauerē albo et eius be
soar sūt grana pini torrefacta et co
mesta.

De Nucib9 et auelanis. cap. xlii.

Ille q̄ comederit nuces aut
auelanas raucidas. patiet̄ ac
cidētia mala scilicet nauſeā et de/
fectionē appetitus et uomitum et
debilitatē uirtutū aīalium. et eius
cura erit rob citonioꝝ. et rob po/
moꝝ. Et si acciderit ei eructatō ha
bens odorē lini putrefacti tūc pos
set mori et eius cura erit dyacimi/
num uel diapeperion. et detur ei ī
potu uinū purum et uomētē stō/
machus cum oleo nardino.

De malo castoreo. Capit. xlii.

Ille cui in potu datū fuerit
malū castoreū patiet̄ clamo
rē et rixam et dolorem. et liguam
habebit foris p̄minentem et febrē
Et eius cura erit uomitus cum bu
tiro et aqua mellis donec uomitus
minime habeat odorem castorei.

deinde detur in potu rob mororū
 aut limoz. et eius bezoar sūt semi
 na coriādrī assata et trita. drag. ii.

De malis fungis.

Capitulum .xlvi.

Ille qui comederit malos fū
 gos et p̄cipue qui nati fue
 rint super ferro aut super anabul
 la uel malo terre uel in locis terma
 rum puocabitur et dolorē patietur
 in pectine. et p̄hibebit ei urina. et
 dolores bēbit in uentre. et si odora
 uerit malū fungum et tubera mala
 patietur epilētiam et fortassis mori
 etur. et ante illud erit ei p̄pinandū
 uinū optimū in quo piper nigz sit
 bulitum. et deinde clisteri sare ip̄m
 cum aqua mellis et sale et fomenta
 re femur cum cleo nardino. et ei
 us bezoar quādo decoquūtur fun
 gi aut comeduntur. sunt pira icisa

in frustra et simul decocta. et bezoar post comestione ipoz est allium crudum:

De Nuce uomica. capit. xlv.

Ille qui nucē uomicā biberit uel comederit hēbit uomitū pessimū et dissolutionē uirtutis. et eius cura est rob citonioꝝ et mirti et potus alti uini. et eius bezoar ē cortex citri.

De Coloquintida. capit. xlvi

Ille qui coloquintidam solitarie natam in arborē sua comederit. uenenū letale sumpsit. et nisi succurrat ei subito morietur in tertio die. et cuius cura et bezoar simul et semel et smaragdus optima trita data in potu. drag. ii.

Capitulum xlvii.

De Fico pharaonis.

Ille qui comederit ficus pharaonis statim patietur febrē et fractionē totius corporis et uidebitur ei q̄ sit idropicus. et hoc ego uidi in Sardinia in ducatu galurie ubi istaz ficuū est habundātia. q̄ q̄ unā comedebat patiebatur unā febrē et q̄ duas duas. et q̄ tres patiebatur trinam febrim. et ut plurimū iste febres erāt terciāne. et cura eius est aqua ordeī parata aut serum caprinum. Et eius bezoar sunt grana siue semina cucumeris mundata et trita et data in potu. drag. ii.

Capitulum xlviii.

De Semine iusquiami.

Ille cui in potu data fuerint semina iusquiami patietur ebrietatem et mentis alienationem et stuporem et immobilitatem omnium mēbrorum. et eius cura est

Piper longum tritum: et datum in
 potu. dragme due. et eius bezoar
 sunt grana fisticoꝝ comesta uel bi
 bita.

De granis cocognidii.

Capitulum xlviii.

Ille cui in potu data fuerit
 grana cocognidii. patietur
 uomitū et fluxum uentris et tribu
 lationem in stomacho. et eius cura
 est tyriaca magna drag. ii. cum ui
 no et bezoar eius an igdale amare

De baccha lauris rancidis.

Capitulum l.

Ille q̄ comederit bacchas lau
 rinas rancidas patietur acci
 dentia que patitur qui comederit
 nuces rancidas. et cura eius et be
 zoar erunt similia.

De cataputia. Capit. li.

Ille qui comederit cataputi-
as patietur accidētia que pa-
titur qui biberit gira solem. que su-
perius dicta est chensa. et cura eius
et bezoar sunt eadem.

De semine Vrtice. capit. lii.

Ille qui comederit semen ur-
tice patietur gutturis et oris
& lingue excoriationē. et arsurā et
ardorē in mictu et eius cura est oi-
leum amigdalīnū dulce potare et
eius bezoar sunt grana citoniorū
trita et potata cum aqua calida.

De Semine papaueris nigri.

Capitulum. liii.

Ille qui biberit uel comederit
semina papaueris nigri patie-
tur accidentia que patitur qui opi-
um sumpsit. licet rēmissiora. et cu-
ra et bezoar idem sunt:

De Semine ellebori.

Capitulum lvi.

Ille qui biberit uel comederit semen ellebori patietur accidentia que patietur q succum aut radicem ellebori biberit. et cura et bezoar est una.

De semine citute.

Capitulum lv.

Ille qui biberit semen citute patietur accidētia illa que passus fuit qui succum eius biberit et licet magis remissa et cura et bezoar sunt eadem.

De semine humidī coriandri.

Capitulum lvi.

Ille qui biberit uel comederit semina humidī coriandri. patietur accidentia similia que patitur qui succum eius biberit. et eius cura et bezoar sunt eadem.

De Semine serpētarie. cap. lviij.

Ille q̄ comederit semen ser-
pentarie patietur stridorē et
punctōnē gutturis et dentiū et su-
perestuationē et feruorem. et eius
cura est butyr̄ recēs bibitū et eius
bezoar est succus farine ordeī de/
cocte in aqua.

Capitulum lviij.

De moribus aut puncturis ab ali-
q̄bus aīalibus uenenosis.

Si uero aliquis morsus fuerit
aut punctus ab aliquo anima-
li uenenofo et ignoret cuius sit pūc-
tura tūc strigat locū pūctur̄ et po-
nāt sup̄ ip̄m uentose cū sacrificati-
ne et sugat locus cū ore seruoꝝ et
deīde sup̄ locū ponāt cācri tritū. q̄
si locū ueīf cepit ad cōruptionē ab-
scindat mēbz̄ si fuerit locū aptus
aut mēbrum aptum abscisioni. q̄ si

non cauterisetur. nam q̄n inceperit locus denigrari aut putrefieri erit signū q̄ pūctura fuerit aīalis p̄nitiosi. dū aut̄ nō inceperit tēdere ad putrefactionē et corruptōnē q̄ uis sit uehemētis doloris cū nōdū sit ei uelox p̄ambulatō ī corpe nō est malū nisi pūctura fuerit iuxta cor aut artariam magnam.

De morſu Vipere. capiti lix.

Ille uero quē momordit Vipera summa medicīaz et bezoar est ei tyriaca magna. et fortassis confert metridatum et medicamen de asafetida et butirū uetus. et medicamē de erba et comestio alliorum et potus uini puri.

De morſu Scorpionis. Cap. lx.

Mordicationi autem scorpionum. confert uaporatio olei et alliorum et tyriaca dyasse,

ron: et oleum antiquum linitum.
Et eius bezoar est corpus scorpioni
triturum et superpositum loco.

De morfu araneaz. capit. lxi.

Mordicationi araneaz cōfert
succus pomorum aut piroz
aut oppositio ferri frigidi iterati.
Et eius bezoar est endiuia.

De morfu Rutele. capit. lxi.

Mordicationi autem rutele cō
fert balneum calidum ualde
et sepeliri ī arena aut cineri calido
et bibere puluerem de nigella.

De morfu Apum. Capit. lxi.

Mordicationi autē apū et pūc
ture cōfert epubima cum bo
lo armeno et aceto et canfora et

q̄ manus suas et faciē succo malue
abluerit nō pungetur ab apibus.

De mordicatōe aīaliū. cap. lxxiii.

SI autē mordentia aīalia acule
Os aut dentes in locis morsis
dimiserit tūc oportet ut locus fric
cet cū oleo et cinerē suauiter et de
inde fiat emplastrū sup locū ex fer
mento cū oleo et sic aculei uel dē
tes uenenose educentur.

De morſu canis. capit. lxxv.

SI autē aliq̄ morsus fuerit a ca
ne et dubitet̄ utz fuerit rabi
osus uel non. fricetur buccella pa
nis sub loco morsure. et deinde il
lū exhibeat aliis canibus quem si
rennuerit rabiosus erit. si uero co
mederit minime. Signa autem q̄
sit rabiosus p̄ter hoc sunt q̄ canis

linguā suam p̄ciat extra. et ītromit
 tat caudā suam inter coxas suas et
 raucā habet uocē. et q̄ abhorreat
 sanos et uiros et q̄ mordeat domi
 nos domus sue et oēs qui ei obuiāt
 et fugiāt ab ip̄o canes. et q̄ morsus
 est nisi p̄caueat. et curetur īfra xl.
 caniculares dies efficiēt idrofiorbi
 cus. i. timens aquā. q̄ est q̄a p̄pter
 rabiē efficiēt siticulosus. et appetit
 ad aquā et cum uiderit eā imagina
 bitur canes esse in aq̄ et moriēs siti
 pre timorē īmaniū canū fuget aquā
 et tūc non est spes salutis. et cū p̄
 cedit in egritudīe efficietur et ipse
 rabidus et emit tit sperma in pollu
 tione sua et ī modū catuloꝝ et q̄n
 cūq̄ egerit flegma ī modū catulo
 rū. q̄d est quia imaginatio conti
 nua quam habet de cane sigillat in
 humitatibus suis figuram canum.

Et scias q̄ si equus et mulus et a si
ni et simia et homo patiūtur rabiē
circa maximū frigus aut circa max
imū calorē. et eius cura est. ut sup
locum morsus ponātur uētole cū
scarificatōe et ponātur desuper al
lium siue cepe tritū et cōfectū cū
butiro uaccino. et sumat in potu e
lectuariū cancroꝝ fluuialiū et itret
balneū omni die et labore in cura
ethicoꝝ et melancolicoꝝ et balne
eēt ante xl. dies ī aq̄ maris. Et eius
bezoar sunt cācri fluuiales adusti
et puluerisati. et dati ex eis drag
mas iii. ī potu oībus tribus diebus.

De cātaridibus. capit. lxxvi

SI autē cantarides q̄s biberit.
patiet̄ mictū sanguis et extu
ationē et accidētia p̄nitiosa et eis
cura est. ut sumat in potu lac ouīū

cum oleo amigdalino deinde curē
tur ulcera uesice. et eius bezoar e
rūt grana alchechenchi numero x

De lacte. Capit. lxxvii.

SI autē q̄s lac biberit fueritq̄ co
agulatum in stomacho patie
tur stomachi mollificationē et nau
siam et sudabit sudor̄ frigidus. et ei
us cura erit bibeñ acetū fortissimū
postea sumat de alafetida. drag. i.
aut sirupo acetoso Vnciam i. uice
una post uicem.

De Assatura suffocata

Capitulum. lxxviii.

SI autem quis comederit assa
turam suffocatam que inuol
uitur in pannis cum extrahitur ex
furno patietur uertiginē similem e
pilensie. et eius cura est ut euomat

f1

et postea sumat ī potu rob fructū
stipticorum et zubarum rosatum
cū xi. aloes et mastice querat som
num et ingrediatur balneum.

De piscibus frigidis. Cap. lxxix.

SI autem quis comederit pisces frigidos qbus p̄ eius cap
tionē aduenerit una dies aut duo
aut si quis carnes pridie uel añ ter
tiam uel quartā diem occisas. aut
morticinas aut p̄cussas a fulgurē et
tēpestate mortuas. aut morbo pesti
lentiali p̄emptas accidit q̄ supue
nit ex comestione maloꝝ fungoꝝ
et cura eorum est ut euomat et iu
mat in potu uinū purum cum pipe
re et curetur cura fungoꝝ preter
quod non comedat pira.

De cerebro gatte. Cap. lxx.

ILle cui in potu datum fuerit
cerebꝝ gatte patietur stolu

44
ditatem et instringiosus uidebitur.
et eius cura ē terra sigillata. et uo-
mitus cum ipsa omni mense bis et
accipere de confectione dyamusci
omni die summo mane. et eius be-
zoar est muscus tritus scrupulum
seminis et dat̄ ī potu cū uino albo

Capitulum lxxi.

De extremitate caude cerui.

Ille cui extremitas caude cer-
ui data fuerit patietur acci-
dentia napelli. et eius cura ē potio
smaragdi scrupulū semīs triti dati
in potu cum uino et deinde frica-
tio totius corporis cum oleo facto
de semine citri. et eius bezoar est
tyriaca magna drag. ii.

De sanguine bouino. capit. lxxii.

Ille cui in potu datus fuerit
sanguis bouinus uetus patie-
tur mortificationē et euomat uo-

mitum coagulatū. Et eius cura est
acetum acerrimū calidum. deinde
uomitus. deinde tyriaca. deinde bal
neum aque calide:

De sanguīe Buffonis. cap. lxxiii.

Ille cui in potu datus fuerit
sanguis buffonis petiet diffi
cultatem anhelitus et cordiaca ac
cidentia. et si quis sputū ipsius sūp
serit erit ppe mortem sicut qui na
pellum biberit. et eius cura est po
tio smaragdi scrup. i. deinde itrañ
corpus aīalis quadrupedris magni
ut ē bos asinus uel mulus uel equus
et reiterare illud. deinde tyriace.
drag:ii bibere et eius bezoar ē la
pis inuentus in capite buffonis qui
apud lapidarios uocāt borras uul
garitur trepanide:

Capitulum. lxxiiii.

De sanguīe hoīs colerici ruffi.

Ille cui in potu datus fuerit
 sanguis hoīs colerici ruffi ex
 tractus in tpe rixe sue aut furoris.
 patiet furores mētis et pmixtionē
 itellectus et iuericūdiā deīde pau
 latim exiccabit et eius cura est bi
 bere aquam cucumeris palestini et
 masticare grana ipius et deglutire
 succū et potare sirupū nenufari/
 nū et eius bezoar ē trociscus unō
 de tiro.

Capitulum . lxxv.

De sanguīe mēstruo aut lepsi.

Ille q sanguinē mēstruū aut
 lepsi bibent uidebit esse p/
 stigiatus et lunaticus maleficiatus
 et obliuiosus. et eius cura ē potare
 margaritas tritas. drag. i. cū aq mel
 lisse. et balneari ī aq tepida et coir
 cū puella scdm legē et ouerlari et
 āplexari cū puellis et iuueniculis et

eius bezoar ē comedē serpētes a quibus caude et capita per palmū sūt abscisa.

De morſu hoīs ieiuni. cap. lxxvi.

Ille qui morſus fuerit ab homine ieiuno ponat ſup morſurā ſtercus galline alioquin patiet̄ ulcus uenenosum et difficilis ſanationis.

De morſu ſerpētis ullo. cap. lxxvii.

Ille qui fuerit morſus a ſerpēte ullo ſtatim liget locū cum coreo cerui et de īde ſupponat tyriacā et de ipā bibat et circa cor ap/ponat ſmaragdū et corallū ut margaritas. et locū morſure faciat ſurgere a ſeruo.

De felle leopardi. Capit. lxxviii.

Ille cui in potu datū fuerit fel leopardi patiet̄ accidētia naPELLI et uiperē. et eius cura et bezo

ar sunt uua. Capit. lxxix.

De salamandra.

Ille qui biberit salamandram
patiet̄ accidentia cataridaz
et cura eius et bezoar est una.

De lepore marino aut Rana mari
na. Capitulum. lxxx.

Ille cui lepus marinus aut ra
na marina data fuerit ī potu
hēbit uomitū unctuosū et totū ei9
corpus efficit̄ turgidū et īflatū si
cut yposarca. et fetebit eius anhe
litus. et eius cura ē festinus uomi
tus cum butiro et aq̄ mellis et deī
de sumere post illud tiriaca dyates
feron per tres dies et cibari carni
bus passez et potare bonū uinū &
eius bezoar ē caro uulpis affata et
comesta. Capitulum. lxxxi.

De morfu muris simie et Gatte.

Qui uero a mure. et Simia. et

gatta morsus fuerit sup morsuram
ponat stercus gallie et curet illud
ut in morsu hois ieiuni dictū est.

De scriptor̄ besoartitice uirtutis
ad unū qđq; uenenū et de duab;
difficilib; qōibus. Capit. lxxxii.

Besoar anthonomasice d̄r de
quodā lapide q̄ sic uocat̄. cu
ius ppria et specifica uirtus ad leta
le uenenū ē liberās a morte subito
absq; ullo medici ingeio. et ideo de
oī medicina q̄ liberār pōt a morte
hoēm ab aliq; egritudīe uel ueneno
dici pōt q̄ sit besoar illius morbi si
ue sit illa medicina lapis uel granū.
uel succus uel aliq; pposita medicīa
Et q̄ illū lapidē hēt tutus ē ab oī
mortali ueneno. Terit̄ etiā et dañ ī
potu de ip̄o drag. i. et p̄ ip̄m d̄r fu
isse liberatū regē Anglie dñm Ado
ardū ī ciuitate Aron. qñ uulnerat̄

fuit p' passiasinū soldani gladio tox
 icato. Hūc aut lapidē ei tribuit ge
 neralis p̄ceptor tēpli et ego cōsimi
 lē uidi. Est aut rubeus purulētus le
 uis ut spōgia et frāgibilis ut gipsū
 Habet aut q̄dlibet uenenū tā miñ
 rale q̄ uegetabile et aīale ppriā me
 dicinā oppositā ei a qua oppositōe
 uirtute specifica fit liberatio mor
 tis ab illo ueneno. et ideo besoar ē
 unicuiq; ueneno illa medicīa q̄ abs
 q; uirtute elem.ētari curat tale ue
 nenū. Et de quolibet besoar iā sup̄
 expediui tracta tū in cura cuiusli
 bet ueneni in fine descriptionis ne
 sit amplius necesse r̄capitulare tra
 ctatum. Capit. lxxxiii.

De questione Vtq; tyriaca zc.

Quāstio aut q̄stio utq; tyriaca mag
 na sit besoar. i. a forma speci
 fica liberās a ueneno an materie es

le mētāris liberās a cōplexiōe nō a
forma. Et uoluerūt qdā dicerē q̄ oī
no erat besoar fūdās se sup rōe ga
lieni q̄ cū andromacū phm respex
isset q̄ pmo tiriacā iueit et eā pba/
uit nūq̄ pdesse nisi in morbis frigi
dis ppter oppositionē multaz reza
calidaz. et in morbis calidis ppter
oppositiōe multaz mediciaz fri/
gidaz q̄ i ipa itrāt. Et hoc dixit ga
liens illā tiriacā Andromaci eē me
diā cōplexiōe sed ipē adiūgens car
nes tiroz et terrā sigillatā. fecit eā
ualere formaliter ad omē uenenū
licet ad qdā plus et ad qdā minus
et ad quedā singulariter data et ad
quedā cum additiōe. Alii uero dix
erunt q̄ a cōplexione elementalī a
gebat quecunq̄ in corpore huma
no operat̄ fundantes super debili
tatem operatōnis sue aut penitus

uanitate quādo ipsa datur cōtra na
 pellum uel cōtra Viperam uel con
 tra fel leopardi et breuiter cōtra
 quālibet uenenum letale scđm spe/
 cificā formā in quibus parte aut nihil
 uidet cōferre ut dixit Basis. Solutio
 aut huius dubitatōis ē q̄ cura/
 tio cuiuslibet ueneni q̄tuor moīs
 at̄git scilicet q̄a aut frāgit̄ acumē
 ueneni aut substātia eius r̄soluitur
 aut ip̄m expellit̄ aut ip̄m per oppo
 sitionē specificā corrūp̄it̄ et ab eo
 eius uirtus p̄sus aufer̄t. Exēplū p̄mi
 ē opium qd̄ frangit euforbium &
 castoreum quod frangit opium. Ex
 emplum secundi est terra sigillata
 et aliū q̄ substātiā ueneni aut p̄
 uomitū aut per sudorē resoluūt.
 Exēplū tertii ē smaradus q̄ uenenū
 fugat et attrahit usq; in extrema
 tes mēbra. Exēplū q̄rti est forma.

Specifica oppoita ueneno q̄ i nali/
bus iueitur ut i lapide befoar et i
artificialib9 ut i diuina et nobili cō
positōe tyriace et p̄mixtōe oīm s̄i
gulariū medicinaz̄ simul cōfectarū
resultate. et q̄a i tyriaca ē uirtus cō
plexioālis multaz̄ medicīaz̄ uene
nū frāgētū ideo bñ dictū ē q̄ tyri
aca ē medicīa cōplexionalis ad uene
na et ex positōe tali resultat res di
uina que potius ē ab extra q̄ ab i/
t9. s. forma artificialis q̄ oī ueneno
oppoīt et ideo bñ dictū ē q̄ ip̄a be
foar est oībus uenenis licet magis
et minus. Et licet q̄dā sūt magis be
foar ad c̄dā uenena q̄ ip̄a Vez̄ ip̄a
ē ad oīa. et ideo mater omniū me/
dicinaz̄ a medicis est appellata.

De lapide Begaar ex Pandectis.

Lapis Begaar latine uel lapis li
berās a ueneris arabi. Hager.

Begaar. bejaar est nomen persicū
 et est expellens nocumentum et
 hoc nomē cadit. in uim. et est q̄ ca
 dit sup̄ omnē medicinā cōueniētē
 alicui ueneno eo q̄ resistat uirtuti
 eius et expellit nocumētū eius p̄
 pter p̄petatē q̄ ē ī eo. et sc̄dm q̄ ca
 dit sup̄ lapidē notū q̄ ouēit oībus
 uenenis calidis et frigidis. cū tota
 sua substātia et resistit ei bibitus.
 aut suspēsus sup̄ patientē. Colores
 lapidis bejaar sūt multi. nā ex eo ē
 citrinus uelut putrilētus et macha
 ici. Et ille q̄ pticipat uiriditati et il
 le q̄ albedini. Melior uero oībus ē
 citrinus et plus putrilētus. et ī hoc
 differt Exceraſten cū Begaar. et ex
 positio eius est extra uenenū. et mi
 nera est in terra sui et indie. et in
 terris orientis et multi lapides assi
 milantur ei q̄ nō h̄nt suā p̄prietatē

nec app̄ximāt ei ī opatōibus aliq̄
bus et q̄dā est q̄ dicit̄ cobehori et
marina et ē lapis ī quo nullus sed
multi errāt ī alio q̄ dicit̄ chīdes. et
ē lapis multe boītat̄is mollis tactu
mollit̄ie sine supfluitate. Et idē au
toritate Ras̄is. Begaar ē lapis citri
nus mollis nō b̄ns saporē. Vñ et la
pis ē uergēs ad citrinitatē et albe
dinē b̄ns colorē uini et ē splēdēs si
cut lumē. et ē leuis. Possē. serapio
Lapis begaar cōueit̄ uenenis. et qñ
bibit̄ ex eo p̄odus. ii. granoꝝ ordeī
aut lini m̄tū fiat cū eo sup̄ morsus
liberat a morte et expellit uenēnū
p̄ sudorē et qñ ponit̄ lapis in annu
lo et ponit̄ in ore illius q̄ sup̄sit ue
nēnū et fugit eum aliq̄tulū conuer
nit ei. Et quando tangitur cum il
lo lapide aculeus scorpionis probi
bet ab eo potentiam pungendi.

Et si territur ex eo pondus duoz
 granoz ordei et dissoluatur i aqua
 et ponatur in ore serpētis suffocat
 ipsum statim et occidit. et ego ui/
 di in ipso sufficientiam ad auferen
 dum nocmētum. et erat lapis ille
 quem uidi uergēs ad citrinitatē et
 albedinem habens colorem uini. &
 cum hoc erat leuis splēdens sicut
 lumen. Etiam uidi in eodem suffici
 entiam illam quam non uidi in alia
 medicina simplici. imo q̄ etiam nō
 uidi tyriacis cōpositis. Vnde lapis
 iste bejaar cōuenit uene no scori
 onis et idem auctoritate. Basia la/
 pis bejaar conuenit ueneno scori
 onis q̄n portatur in annulo et scul/
 pet i eo imaginē scoriois signo la
 gitario ascēdēte: deīde sigilla cū eo
 obliba nū exñte i scorpione qd̄ tri
 tū exhibe patienti ad potādum et

euadet ab dalla anarach. i. a ueneno
Vidi lapidem begaar amari a custo
ditore legis dei et est uerum quia
ipse emit hunc lapidem et dedit i
pretium huius palatium Cornube
in principio guerre.

Finiunt Petri de Abano reme/
dia uenenorum.

Rome in domo Nobilis uiri Iohan
nis Philippi de lignamine Messan.
S D N familiaris . hic tractatus im
pressus est. Anno domini. M CCCC
LXXV. DIE XXVII. Mensis Ianuarii
Pont. Syxti III. Anno eius quarto

51
Registrum huius tractatus.

Tabula. alfesire. de morſu. difficiles.	Aquam. eſt bezoar. ille cui data. data in potu.

Sitiret: in potu. mortificatiuū. et cataputie.	De alfeſira- tatem. deinde. ille qui:

Et reſpexit. aliquis moriū. locum celi. ipſum. ego qñq̄.	Cum oleo. ditatem. ille cui ar ſunt una. fuit per.

51

R. erg. l. u. m. h. u. s. t. r. a. c. t. a. t. u. s.

Tabularum hanc tractatus
allegoriarum est de cor.
ille cui datur
data in portu
dum dicitur

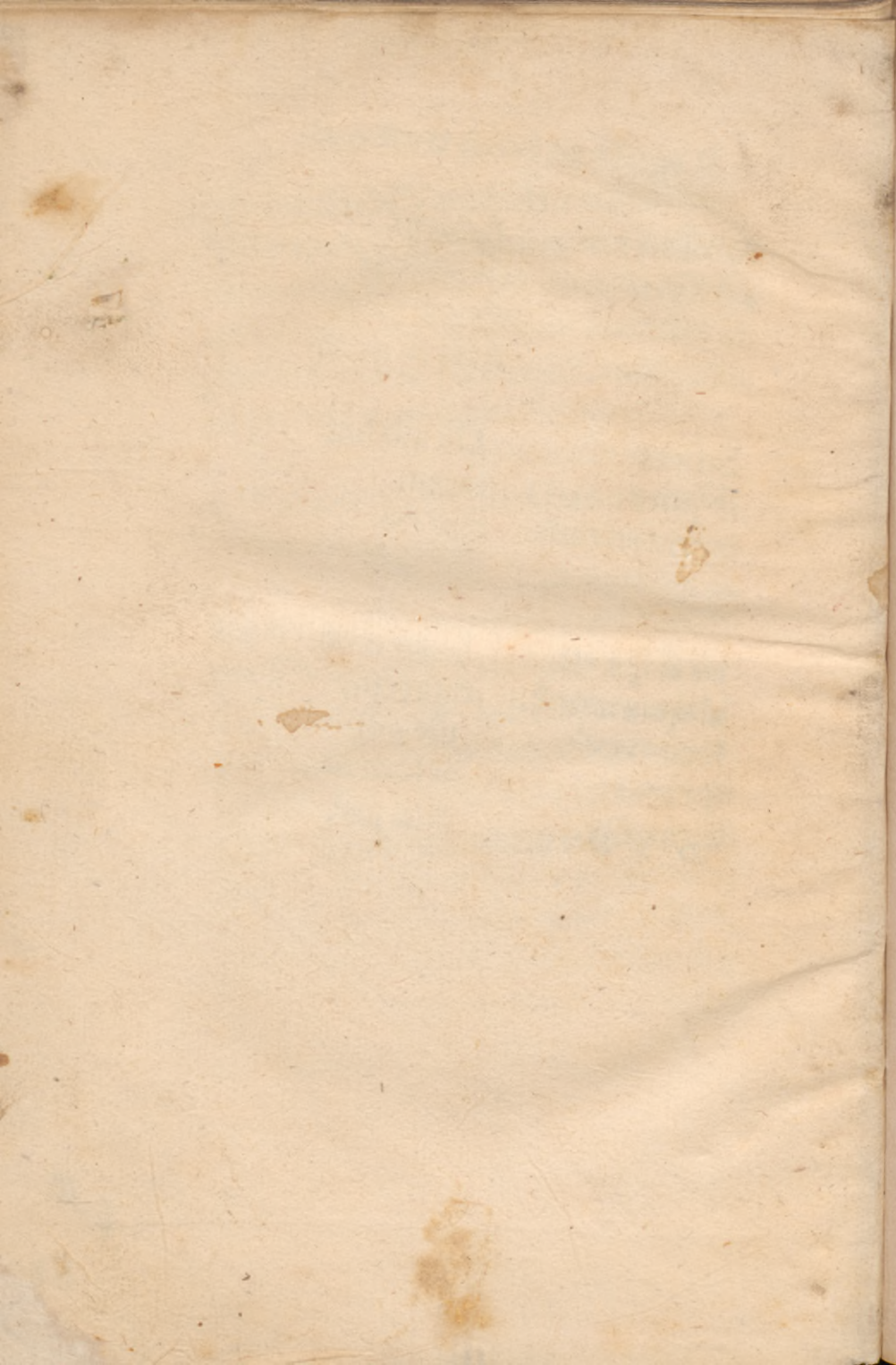
De allestia
in portu
mortalitatis
et carnis
ille qui

Cum oleo
datur
ille cui
in portu
sunt per
ego

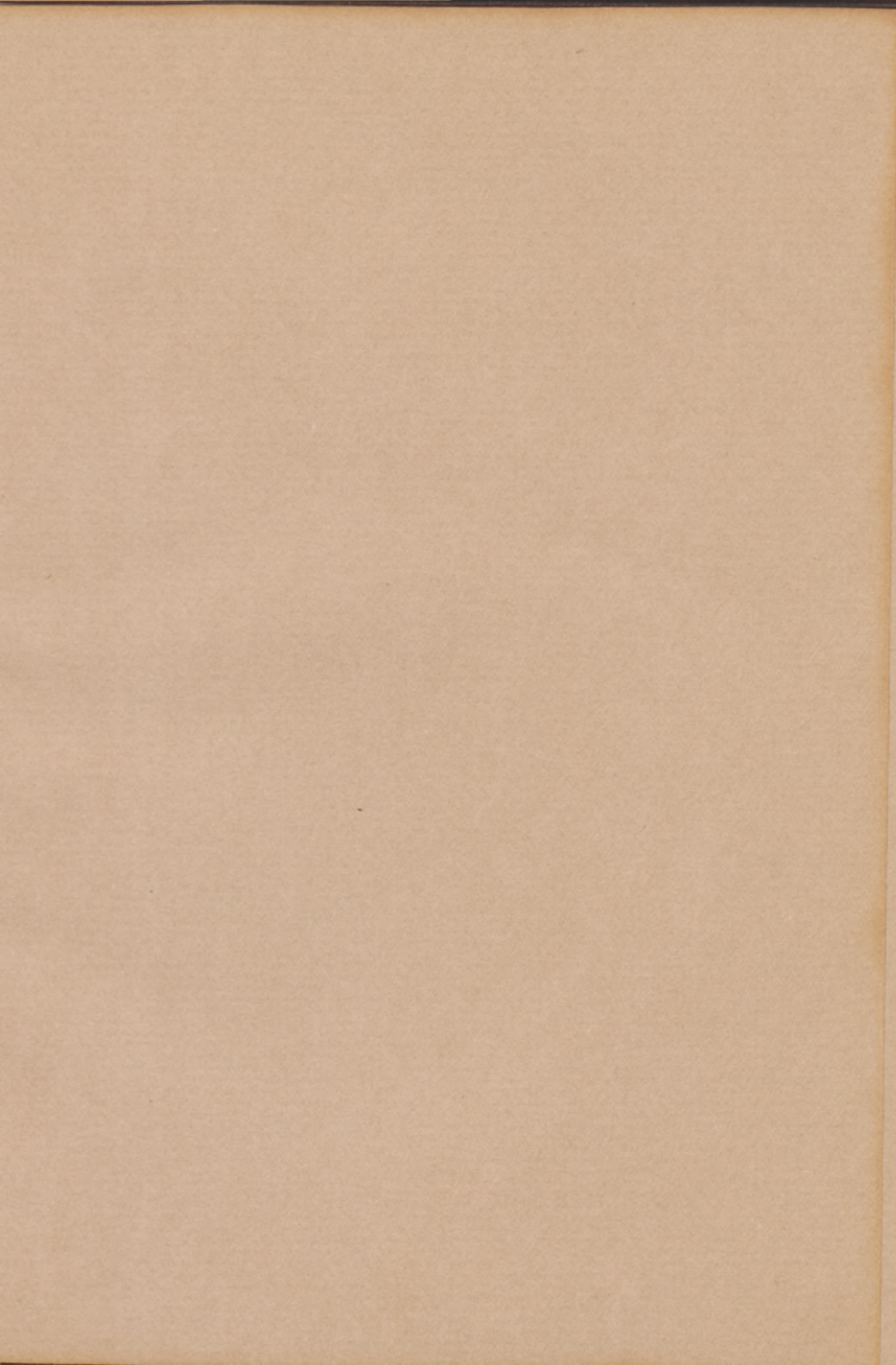

f 10

52

★ ★ ARMY ★ ★
MEDICAL LIBRARY
Cleveland Branch

